

PROGRAMÉRTÉKELÉS ÉS HATÁSELEMZÉS A FELSŐOKTATÁSI KÉPZÉSBEN

T-18

Székely Mózses

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Kulcsszavak: programértékelés; hatáselemzés; felsőoktatás

Az értékelés pedagógiájának egy különös terepe a legfelsőbb, egyetemi szinten oktatott értékelés. Egyes pszichológusképzéseken a 90-es évek közepétől kötelező része a tananyagnak az oktatási, egészségügyi és más országos méretű beavatkozások, társadalmi programok értékelése. A 2018-ban indult államtudományi szakon pedig a legkülönbözőbb állami intézkedésekért (pl. közoktatási, környezetvédelmi, szociális) felelős leendő vezetők kötelezően tanulnak hatáselemzés címen értékelésről, szintén önálló tárgy keretében.

A vizsgálat célja, hogy a nagyléptékű intervenciók tudományos igényű értékelésének és gyakorlatban megvalósuló hatáselemzésének összefüggéseit feltárja, elméleti kereteit kidolgozza és összehangolja. Azaz, hogy világossá tegye például egy közoktatási reform vagy egy felsőoktatási modellváltás előírt kormányzati vagy EU-s hatásvizsgálatának, illetve a szakmai evidenciákon nyugvó értékelésének azonosságait és különbségeit.

A szakterületen 25 éve dolgozó szerző és munkatársai – gyakorlati szakemberekkel kiegészülve – a Tématerületi Kiválósági Program NKFIH-830-9/2019. sz. projektje keretében végezték kutatásukat. A téma feldolgozásához kiindulópontul a szakmai kézikönyvekben lerakott döntésméleti alapok szolgáltak, majd egyaránt felhasználták az itthoni és nemzetközi (EU, OECD) jogi rezsimek és pályázatok működési feltételrendszerét, továbbá specifikus területeket bemutató hazai esettanulmányokat. A tisztán elméleti háttér mellett kiemelt szerepet kaptak a közigazgatás fejlesztéséhez kapcsolódó értékelési kompetenciák.

A munka két legfontosabb eredménye, hogy egyrészt letisztázta a programszintű értékelések fogalmi kereteit, másrészt integrált megközelítést hozott létre a magas absztrakciós szinten értelmezett „értékelés” és az implementálás szintjén hasznosítható „hatáselemzés” között. További konklúzió, hogy a fejlesztőbeavatkozások értékeléséhez használt elméleti keretek összhangba hozhatók a legkülönbözőbb ágazati tervezési és stratégiaalkotási módszertanokkal.

A gyakorlati hasznosítás első lépéseként a vizsgálat megállapításai, elméleti alapvetései, a gyakorlati példák elemzése, és legfőképpen szemléletformáló új megközelítése már most része a hallgatók képzésének, és a bennük kialakított kompetenciákon keresztül, remélhetően, az érintett társadalmi alrendszerek fejlesztésének és fejlődésének.